

PAIMION KAUPUNGIN LAUSUNTO KUNTARAKENNELAKILUONNOKSESTA

1. Yleistä

Paimion kaupunki katsoo, että kuntauudistus on tarpeellinen ja sen lähtökohtana pitää olla laadukkaiden ja yhdenvertaisten palvelujen turvaaminen koko maassa. Tämä merkitsee sitä, että vahvistetaan kuntien kykyä palvelujen järjestämisessä ja tuottamisessa, tuetaan kuntien kykyä kehittää elinvoimaisuuttaan ja huolehditaan kuntien riittävän vahvasta taloudellisesta tilasta. Samalla on huolehdittava kunnallisesta itsehallinnosta ja asukkaiden vaikuttamismahdollisuuksista.

Lausunto kuntarakenneluonnoksesta on annettava puutteellisin tiedoin. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutostusta koskevia linjauksia ei ole tiedossa. Kaikkia kuntia koskevasta valtionosuusuudistuksesta, jonka on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2015, ei ole ollut tietoja käytettävissä, kuten ei Kuntalain kokonaisuudistuksestaakaan. Näin ollen kunnilla ei ole mahdollisuutta ottaa kantaa kokonaisuuteen.

2. Selvitysvelvollisuudesta, selvitysperusteista (ml. poikkeusperusteista) ja selvitysvelvollisuuden sisällöstä

Selvitysvelvollisuudesta

Kuntarakennelakiluonnos velvoittaa käytännössä kaikki manner-Suomen kunnat yhdistymisselvityksen laatimiseen ja sen tavoitteena on esitys kuntien yhdistymisestä ja siihen liittyvä yhdistymissopimus. Myös yhdistymisselvityksen sisältövaatimus on tarkoin määrätty. Kuntien vapaaehtoisuudelle ei ole annettu arvoa tässä asiassa.

Kuntarakennelakiluonnos määrittää yhdistymisselvityksen kriteerit ja sisällön sellaiseksi, että selvityksellä ohjataan alueita kuntaliitoksiin helmikuussa 2012 julkistetun "Elinvoimainen kunta- ja palvelurakenne" – selvityksen mukaisilla alueilla. Lakiluonnos ei mahdollista muun kuin kuntien yhdistymisen selvittämistä. Kuntien välisen yhteistyön tulisi kuitenkin olla tasavertainen vaihtoehto mm. palveluiden järjestämisessä ja tuottamisessa sekä alueen elinvoimasta huolehdittaessa.

Selvitysperusteista (ml. poikkeusperusteista)

Kuntarakennelakiluonnoksen selvitysperusteet on laadittu siten, että ne velvoittavat kunnat yhdistymisselvityksen tekemiseen ja yhdistymissopimuksen laatimiseen tavoitteena, että kuntien valtuustot yhdistymissopimuksen myös hyväksyisivät. Lakiluonnoksen selvitysperusteet eivät ota millään tavoin huomioon sitä, miten tehokkaasti, taloudellisesti ja laadukkaasti kunta on järjestänyt asukkaidensa palvelut tähän saakka.

Tutkimusten mukaan optimaalista kuntakokoa ei ole, vaan kunnan itsensä päättämä palvelurakenne ja sen tehokkuus vaikuttavat kuntakokoa merkittävämmiin palveluiden taloudelliseen tuottamiseen. Paimion kaupunki on kyennyt järjestämään palvelut tehokkaasti ja taloudellisesti joko itse tai yhteistoiminnassa muiden kuntien kanssa ja kykenee siihen jatkossakin. Asukaslukevaatimukset eivät perustu tutkittuun tietoon ja vähintäänkin tapauskohtaisesti on otettava huomioon kunnan tai alueen jo osoittama kyky laadukkaiden palveluiden tehokkaaseen ja taloudelliseen järjestämiseen.

Työpaikkaomavaraisuus ei yksinään kuvaa kunnan elinvoimaisuutta varsinkaan, kun keskuskaupungin korkea työpaikkaomavaraisuutta selittävät mm. valtion työpaikat sekä maakunnalliset kuntien ylläpitämät monet toiminnot. Vähintäänkin sitä täydentävinä seikkoina tulee huomioida kunnan oma aktiivisuus elinkeinotoiminnan kehittämiseen alueellaan.

Kaupunkiseudun yhdyskuntarakenteen osalta Paimion kaupunki toteaa, että Turun seudun kunnat ovat yhteisesti laatineet ja hyväksyneet v. 2012 kaupunkiseudun rakennemallin, joka ulottuu vuoteen 2035 saakka. Siinä kunnat ovat hyväksyneet mm. koko aluetta koskevat asumisen, työpaikkojen ja liikenteen kehittämisen ja sijoittamisen perusteet. Turun kaupunkiseudun rakennemalli 2035 täydennettynä siihen perustuvalla seudun kuntien ja valtion eri viranomaisten välillä solmitulla MAL-aiesopimuksella on hyvä väline myös seudun yhdyskuntarakenteen kehittämiseksi jatkossa; se ei vaadi toteutuakseen kuntaliitoksia alueella.

Kuntien rajojen poistaminen ei myöskään millään tavoin vaikuta työpaikkojen tai asuinpaikkojen sijaintiin eikä työmatka- tai asiointiliikenteeseen. Sen sijaan kaupunkiseudun rakennemallilla voidaan näidenkin kehitystä ohjata pidemmällä aikavälillä.

Paimion kaupunki toteaa, että yleis- ja asemakaavoituksen osalta se on tavoitteellisesti ja tuloksellisesti toiminut jo pitkään kaupungin yhdyskuntarakenteen tiivistämiseksi.

Paimio erottuu Turun kaupunkiseudun yhdyskuntarakenteesta omaksi kaupungikseen, jota kaupunkiseudun rakennemallin mukaan sellaisena myös kehitetään. Turun kaupunkiseudun ydinalue tai siihen kytkeytyvä lähitaajamakaan ei ulotu Paimion alueelle. Tämä on todettu myös "Elinvoimainen kunta- ja palvelurakenne"-selvityksessä, minkä näkemyksen Paimio hyväksyy.

Selvitysvelvollisuuden sisällöstä

Yhdistymisselvityksen sisältövaatimus on tarkoin lakiluonnoksessa määrätty. Samoin on määrätty, että yhdistymisselvityksen tuloksena valmistuu yhdistymissopimus, josta kuntien valtuustot päättävät; myös sen sisältö on tarkoin lakiluonnoksessa määrätty.

Paimion kaupunki toteaa, että kunnille tulee antaa mahdollisuus omaan harkintavaltaan ja oikeus yhdistymissopimuksen sijaan laatia selvitys yhteistoiminnan laajentamisesta ja syventämisestä.

3. Esityksen sisältämistä määräajoista ja menettelyistä

Hallituksen tavoitteena olevan aikataulun mukaan kuntarakennelaki tulee voimaan 1.5.2013. Mikäli kuntien lausunnoille annetaan merkitystä ja niillä on vaikutusta lain konkreettiseen sisältöön on realistista, että lain voimaantulo siirtyy syksyyn 2013. Tämä on perusteltua myös huomioiden sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutostusta koskevien selvityshenkilöiden työn aikataulu ja sen mahdollisten vaikutusten huomioiminen kuntarakennelain käsittelyssä.

Lakiluonnoksen mukaan kuntien on ilmoitettava 30.11.2013 mennessä se, keiden kanssa kunta yhdistymisselvityksen tekee. Tämä määräaika on riittävä myös siinä tapauksessa, että kuntarakennelain voimaantulo siirtyy toukokuulta alkusyksyyn.

Lakiluonnoksen mukaan kuntien tulisi tehdä yhdistymisselvitykseen perustuva yhdistymisesitys 1.4.2014 mennessä mikä merkitsee sitä, että tämä olisi tehtävä 4 kuukaudessa. Lakiluonnoksessa on asetettu yhdistymisselvityksen sisällölle vaatimukset. Lisäksi lain perusteluiden mukaan yhdistymisselvityksen tulee pohjautua riittävän laajaan valmisteluun sekä tuoda esille kuntien päätöksenteon pohjaksi erityisesti yhdistymisellä saavutettavat edut ja haitat.

Edelleen lakiluonnoksessa korostetaan kunkin kunnan velvollisuutta huolehtia asukkaidensa osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksista ja tämän on käytävä asiakirjoista ilmi. Lisäksi on varattava kunnan asukkaille ja muille, jotka katsovat asian koskevan itseään mahdollisuus huomautuksen tekemiseen ehdotuksesta kuntien yhdistymiseksi 30 päivän kuluessa tätä koskevan kuulutuksen julkaisemisesta. Sen jälkeen kunnanhallitus antaa huomautuksista lausunnon ja tekee yhdistymisestä esityksen valtuustolle.

Paimion kaupunki katsoo, että esitetty aikataulu yhdistymisesityksen tekemiseksi 1.4.2014 on edellä olevin perustein epärealistinen, eikä se mahdollista varsinkaan isolla kaupunkiseudulla perusteilisen ja lain vaatimukset täyttävän yhdistymisselvityksen laatimista. Kunnollisen selvityksen tekemiseen osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet huomioiden on perusteltua varata aikaa noin vuosi, jolloin määräaika olisi 30.11.2014. Tällöin lähtökohtana on, että mahdolliset kuntaliitokset tulevat voimaan seuraavan valtuustokauden alkaessa 1.1.2017.

Kuntarakennemuutoksen eteenpäin vieminen ei voi perustua sille oletukselle, että kunnat aloittaisivat selvityksen tekemisen vapaaehtoisesti jo ennen 30.11.2013 annettua ilmoituksen määräaikaa tai peräti ennen kuin kuntarakennelaki on edes voimassa.

4. Valtioneuvoston toimivallasta päättää kuntajaon muuttamisesta

Kuntarakennelakiluonnoksen perusteluiden mukaan esityksessä ei laajenneta valtioneuvoston toimivaltaa päättää yleisesti kuntien yhdistymisestä kuntien valtuustojen sitä vastustaessa. Päätöksenteko kuntien yhdistymisessä perustuisi pääsääntöisesti kuntien yhteiseen esitykseen. Paimion kaupunki osaltaan yhtyy edellä olevaan.

Edelleen perusteluiden ja myös lakiluonnoksessa olevien määräysten mukaan poikkeus tästä olisi erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyyn kytketty valtioneuvoston toimivalta päättää kunnan yhdistymisestä. Paimion kaupungin käsityksen mukaan valtioneuvostolla on jo muutoinkin riittävä toimivalta tässä asiassa ja se on sitä myös tuloksellisesti käyttänyt. Kuntarakennelaisissa ei ole mitenkään välttämätöntä asiasta enää säätää.

5. Yhdistymisavustuksien ehdoista ja määrästä

Lukuisat selvitykset osoittavat, että kuntaliitoksen toteuttamista seuraavina vuosina liitoskunnan kustannukset kasvavat myös itse liitoksesta aiheutuvien kustannusten johdosta. Selvää tutkimuksellista tietoa kuntaliitosten tuomasta taloudellisesta hyödystä ei ole. Näin ollen yhdistymisavustusten tulee olla määrältään sellaiset, että ne korvaavat liitoksesta aiheutuneet kustannukset. Kuntaliitos ei saa vähentää valtionosuuksia yhdistyvässä kunnassa.

Yhdistymisavustusta tulee maksaa kaikissa niissä tapauksissa, joissa yhdistymisprosessi alkaa kuntarakennelaisissa edelletyn yhdistymisselvityksen seurauksena.

6. Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti

Paimion kaupunki katsoo, että vasta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten valmistuttua kunnilla on riittävät tiedot lausua sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutuksesta. Odotammekin, että kunnilta tullaan lausunnot pyytämään kevään 2013 aikana.

Kaupunginhallitus
Kaupunginvaltuusto

§ 83
§ 45

20.02.2013
28.02.2013

LAUSUNTO KUNTARAKENNELAKILUONNOKSESTA

KHALL § 83

Valtiovarainministeriö pyytää 22.11.2012 lähettämällään kirjeellään kunnilta lausuntoa kuntarakennelakiluonnoksesta 7.3.2013 mennessä.

Kirjeessään valtiovarainministeriö pyytää lausuntoa kuntarakennelakiluonnoksesta yleisesti sekä erityisesti seuraavista kysymyksistä:

- selvitysvelvollisuudesta, selvityspennoista (ml. poikkeuspennoista) ja selvitysvelvollisuuden sisällöstä;
- esityksen sisältämistä määräajoista ja menettelyistä;
- valtioneuvoston toimivallasta päättää kuntajaon muuttamisesta;
- yhdistymisavustuksien ehdoista ja määrästä;
- sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti.

Esityslistan liitteenä kaupungin lausunto kuntarakennelakiluonnoksesta sekä ainoastaan sähköisenä oheismateriaalina lausuntopyyntö ja kuntarakennelakiluonnos. Oheismateriaali löytyy myös valtiovarainministeriön internet-sivuilta:

http://www.vm.fi/vm/fi/03_tiedotteet_ja_puheet/01_tiedotteet/20121115Kuntar/name.jsp

Kaupunginjohtajan ehdotus:

Kaupunginhallituksen ehdotus kaupunginvaltuustolle:

Kaupunginvaltuusto antaa liitteen mukaisen lausunnon kuntarakennelakiluonnoksesta.

Päätös: Käydyn keskustelun jälkeen hyväksyttiin kokouksessa muokattu lausunto kuntarakennelakiluonnoksesta annettavaksi kaupunginvaltuustolle.

Ehdotus hyväksyttiin.

Täytäntöönpano: VM/ valtiovarainministerio@vm.fi

KVALT § 45

Päätös: Keskustelun aikana valtuutettu Nieminen ehdotti valtuutettu Heinon kannattamana, että kuntarakennelakiluonnoksen kohdasta 1. Yleistä poistetaan kappaleet 2 ja 3.

Kun pyydetyt puheenvuorot olivat loppuneet, julisti puheenjohtaja keskustelun asiasta päättyneeksi.

Puheenjohtaja totesi, että kaupunginhallituksen ehdotukseen on tehty kannatettu muutosehdotus.

Kaupunginhallitus	§ 83	20.02.2013
Kaupunginvaltuusto	§ 45	28.02.2013

Puheenjohtaja selosti, että suoritetaan nimenhuutoäänestys, jossa ne valtuutetut, jotka kannattavat kaupunginhallituksen ehdotusta vastaavat kysyttäessä "Jaa" ja ne valtuutetut, jotka kannattavat valtuutettu Niemisen ehdotusta vastaavat kysyttäessä "Ei". Kaupunginvaltuusto hyväksyi yksimielisesti puheenjohtajan äänestyselätyksen.

Suoritettuna nimenhuutoäänestyksessä annettiin 12 "Jaa" -ääntä (puheenjohtaja Hallisto, valtuutetut Kuparinen, Laakso, Lehikoinen, Määttänen, Pajala, Toivonen, Virta, Vuontela sekä varavaltuutetut Lindberg, Kuopila ja Pöri), 23 "Ei" -ääntä (valtuutetut Aro, Erälinna, Heino, Heurlin, Hongisto, Hörkkö, Ilola, Kallio, Kuusela, Lahti, Lindroos, Mäentaka, Mäkinen, Nieminen, Paasonen, Rannikko, Rautio, Salminen, Santala, Suominen, Turpeinen ja Valkonen sekä varavaltuutettu Kronbäck). Puheenjohtaja totesi äänestystuloksen 12-23 perusteella, että kaupunginvaltuusto hyväksyi valtuutettu Niemisen ehdotuksen kappaleiden 2 ja 3 poistamisesta kuntarakennelausunnon kohdasta 1. Yleistä.

Hyväksytty lausunto on pöytäkirjan liitteenä n:o 2/2013.

Täytäntöönpano: VM/ valtiovarainministerio@vm.fi

Asianmukaisesti allekirjoitetusta ja tarkastetusta pöytäkirjasta kirjoitetun otteen oikeaksi todistaa:

Paimiossa 5.3.2013

Virallisesti:

Jaana Hölsö
pöytäkirjanpitäjä